

Vergaderjaar 2009–2010

29 362

Modernisering van de overheid

Nr. 161

BRIEF VAN DE COLLEGEVOORZITTER VAN ACTAL

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 maart 2010

Eind 2009 is de Voortgangsrapportage Dienstverlening, regeldruk en informatiebeleid aan de Tweede Kamer aangeboden (Kamerstukken II 2009–2010, 29 362, nr. 157). Uit deze rapportage blijkt een breed en gevarieerd programma om de regeldruk voor burgers, professionals en medeoverheden te beperken. De vermindering van de regeldruk medeoverheden komt van de grond. Een goede ontwikkeling daarbij is dat de ondersteuning vanuit het Rijk steeds beter gecoördineerd plaatsvindt.

Bij de Voortgangsrapportage Dienstverlening, regeldruk en informatiebeleid is gekozen voor een nieuwe presentatie. In de rapportage wordt verwezen naar een groot aantal bijlagen dat op de website van BZK is gepubliceerd. Ook is nieuw dat de rapportage is geschreven vanuit het perspectief van de doelgroepen burgers, professionals en medeoverheden.

Deze werkwijze geeft aandacht aan die knelpunten en irritaties die als zeer hinderlijk worden ervaren.

De gekozen presentatie maakt echter dat het onduidelijk is wat het totaalbeeld is van de vorderingen bij de verschillende reductiedoelstellingen.

Wij vinden het van belang dat alle thema's waarover het kabinet de Tweede Kamer eind 2009 heeft geïnformeerd, in de nabije toekomst op de agenda blijven staan en dat de opgebouwde infrastructuur behouden blijft. Wij zijn vooral bezorgd over de route en het tempo bij de vermindering van de administratieve lasten voor professionals en de interbestuurlijke lasten.

1. Daling van de administratieve lasten voor burgers met 25% op rijksniveau

In de Voortgangsrapportage staat dat de doelstelling om de tijdsbesteding, die gemoeid is met de administratieve lasten van het Rijk voor burgers, te verminderen is gehaald. Deze lastendruk is netto 28% in tijd gereduceerd. In 2011 zal de netto reductie 31% zijn. Voor de out-of-pocket

kosten is de netto vermindering 21% en is de verwachting dat in 2011 netto 25% is behaald.

Wij maken uit de Voortgangsrapportage op dat de doelstelling om de administratieve lasten voor burgers te verminderen en om de 10 grootste knelpunten in de dienstverlening op te lossen, eind 2010 behaald moet zijn. Dit doet de vraag rijzen of het kabinet van mening is dat met het behalen van deze doelstelling burgers niet meer met knelpunten en irritaties te maken hebben.

Wij adviseren de werkwijze en de daaruit voortvloeiende dynamiek de komende jaren door te zetten.

Wij hechten er aan dat ook de vermindering van toezichtlasten voor burgers effectief wordt opgepakt en gecoördineerd. In ons advies «Vernieuwing Toezicht: van inspanning naar resultaat» van 8 juni 2009 benadrukken wij het belang van een effectieve coördinatie. In lijn met dit advies zien wij hierbij voor de staatssecretaris van BZK een aanjagende rol weggelegd.

Wij adviseren te bezien welke verdere merkbare lastenreductie voor burgers ten aanzien van de toezichtlasten kan worden gerealiseerd.

Wij zijn bezorgd over de ontmanteling van het team REAL, dat binnen het ministerie van BZK de afgelopen periode de vermindering van de administratieve lasten voor burgers heeft gecoördineerd, gefaciliteerd en bewaakt. Wij achten deze ontwikkeling niet in lijn met de noodzaak om permanent aandacht te hebben voor de regeldruk die de overheid voor burgers creëert.

Wij adviseren te waarborgen dat de kennis en ervaring, die binnen het coördinerende departement (BZK) en de andere departementen is opgedaan, behouden blijven, zodat de administratieve lasten voor burgers duurzaam laag zijn.

2. Vaste verandermomenten

Wij vinden het een vooruitgang dat de vaste verandermomenten en de minimale invoeringstermijn voortaan toegepast worden op ministeriële regelingen en zich uitstrekken tot de doelgroepen burgers, publieke professionals en medeoverheden. Op dit moment is er geen inzicht in het aantal afwijkingen van een vast verandermoment en de minimale invoeringstermijn en in uitzonderingsgrond die is toegepast.

Wij adviseren het kabinet de Tweede Kamer periodiek te informeren over de inhoudelijke en kwantitatieve resultaten van de toepassing van vaste verandermomenten en de minimale invoeringstermijn.

3. Profielen

In de BZK-aanpak is over de gehele linie gekozen voor het werken met profielen, zoals een *gehandicapt kind*, een *dementerende oudere* of een *buitenlandse student*. De werkwijze moet waarborgen dat de administratieve lasten voor burgers merkbaar verminderen. Hetzelfde geldt voor de beperking van de administratieve lasten van de professional en de interbestuurlijke lasten.

Het werken met profielen is voor de burgers herkenbaar. Nadeel van deze werkwijze is dat uit de Voortgangsrapportage niet blijkt welke resultaten per profiel zijn geboekt en waar eventueel aanvullende maatregelen nodig zijn. Ook de informatie die op internet ter beschikking is gesteld, biedt hierin onvoldoende inzicht.

Wij adviseren om per profiel vanaf 2007 inzicht te bieden in de

netto reductie van de administratieve lasten voor burgers en professionals en interbestuurlijke lasten.

4. Daling van de lasten van de professionals

Het kabinet beperkt zich bij de daling van de administratieve lasten voor professionals tot de domeinen zorg, onderwijs, veiligheid en sociale zekerheid. De staatssecretaris van BZK schrijft de Tweede Kamer dat zij een instrumentarium heeft opgezet, om vast te stellen waar en hoe groot die lastendruk binnen het werk van verschillende professionals is. Door middel van interviews zijn de belangrijkste knelpunten en mogelijke oplossingen in kaart gebracht.

Het is niet duidelijk of en zo ja welke doorzettingsmacht de staatssecretaris van BZK nodig heeft zodat de lastendruk voor professionals daadwerkelijk wordt beperkt. Het staat wel vast dat er nauwelijks resultaten zijn geboekt bij de vermindering van de administratieve lasten voor professionals.

Een verklaring hiervoor kan zijn dat de werkwijze en doelstelling verwarrend scheppen.

Wij adviseren het kabinet om heldere en concrete voorstellen te formuleren om de lastendruk voor professionals te beperken, hierover binnen het kabinet werkafspraken te maken en de Tweede Kamer hierover te informeren.

Eén van de bijlagen bij de Voortgangsrapportage is de Rapportage «Administratieve Lastenvermindering Professionals». De staatssecretaris van BZK baseert zich daarbij op onderzoeken van verschillende bureaus. Aandachtspunt is dat volgens de rapportage de cijfers niet één op één vergelijkbaar zijn, maar slechts indicaties geven. Hun zeggingskracht is daardoor zeer beperkt.

Een ander aandachtspunt is dat in die notitie niet uitgegaan wordt van het begrip informatieverplichtingen, zoals dat gebruikelijk is bij de vermindering van administratieve lasten voor bedrijven en burgers. In de notitie wordt een onderscheid gemaakt tussen *administratieve taken* en *administratieve lasten*. Dit onderscheid voegt niets toe aan de feitelijke beperking van de informatieverplichtingen voor professionals. Mogelijk komen slechts irritante informatieverplichtingen aan bod. Deze werkwijze is gebrekkig en gaat voorbij aan het feit dat zowel administratieve taken als administratieve lasten ten koste gaan van de inzet van professionele capaciteit.

Wij adviseren ten behoeve van de beperking van informatieverplichtingen van professionals één uniforme en eenduidige meting uit te voeren en een kwantitatieve reductiedoelstelling vast te stellen.

5. Daling van de interbestuurlijke lasten

Het kabinet heeft in het bestuurakkoord afgesproken de interbestuurlijke lasten voor medeoverheden met 25% te verminderen. Daartoe is een nulmeting uitgevoerd die is beperkt tot 28 verplichtingen met de hoogste lasten. In de Voortgangsrapportage staat dat het terugdringen van het aantal specifieke uitkeringen en de invoering van Single Information and Single Audit leidt tot minder last, eenduidige verantwoording en vaste verantwoordingsmomenten. Uit de Voortgangsrapportage blijkt niet wat de stand van zaken is bij deze reductiedoelstelling.

Wij adviseren alle toenames en afnamen van de interbestuurlijke lasten vanaf 2007 per departement inzichtelijk te maken.

6. Daling regeldruk door inzet ICT

Wij hebben kennis genomen van het Nationale Uitvoeringsprogramma (NUP) en van de gateway review van dit programma, zoals deze door u op 18 februari 2010 naar de Tweede Kamer is gezonden. De review schetst het beeld dat een relatief groot aantal ICT-projecten van de overheid vertragen of dreigen te mislukken. Het eindoordeel van de review luidt dat het sein bij de uitvoering van het NUP op rood staat. De review wijst op het grote afbreukrisico wanneer de implementatie van het NUP niet goed gebeurt en bijvoorbeeld resulteert in schending van de rechten van de burger (bijvoorbeeld door foute registraties van identiteit, nationaliteit en eigendom), in fouten bij transacties tussen overheid en burger, of bij fouten in handhavingacties vanuit de overheid. De conclusies en aanbevelingen van de gateway review sluiten aan bij eerdere ICT-adviezen van Actal, waarin wij onder andere hebben aangedrongen op het verstevigen van de regie op de ICT-projecten, het versterken van het programmamanagement om de samenhang tussen de diverse projecten te verbeteren, het vergroten van de aandacht voor projectbeheersing en risicomanagement, en het technisch (hands-on) ondersteunen van gemeenten bij de implementatie van onder meer basisregistraties.

Wij constateren dat de afgelopen jaren veel onderzoeken zijn uitgevoerd naar het mislukken van ICT-projecten. De aanbevelingen uit deze onderzoeken hebben betrekking op de complexiteit, planning, business cases en veranderende functionele eisen van de projecten. De overheid heeft maatregelen genomen om grote ICT-projecten tijdens hun looptijd beter beheersbaar te maken (via kwartaalrapportages, 010 per departement en gateway reviews). Desalniettemin lijden veel van deze projecten aan problemen die in hun beginfase zijn ontstaan en in die fase niet voldoende zijn onderkend en voorkomen. Wij vinden het zorgelijk dat de overheid geen zichtbare maatregelen heeft genomen om de problemen ten aanzien van de complexiteit, planning, business cases en veranderende functionele eisen te voorkomen.

Illustratief voor de bovenomschreven situatie is dat het invoeren van basisregistraties op zichzelf niet leidt tot de gewenste administratieve lastenverlichting. Een groot aantal overheidsinstanties blijft nog steeds naar gegevens vragen die zijn opgenomen in de basisregistraties. De afname van de administratieve lasten en de verbetering van de dienstverlening wordt voor burgers en bedrijven pas merkbaar als zij deze gegevens niet meer aan overheidsinstanties hoeven te verstrekken. Gemeenten en andere uitvoeringsorganisaties vragen nog steeds om o.a. uitsneden uit de GBA en uit het register van de Kamer van Koophandel. Ook de politie vraagt nog steeds naar het kentekenbewijs, terwijl de informatie op dit bewijs afkomstig is uit de basisregistratie voertuigen. De situatie is thans dat basisregistraties nog niet zijn voltooid, maar ook dat zij slecht op elkaar zijn afgestemd of nog onvoldoende in de werkprocessen van de betreffende overheidsorganisaties zijn geïncorporeerd.

Het kabinet heeft aangekondigd voor 1 april 2010 te komen met een standpunt over de gateway review van het NUP.

Wij adviseren het kabinet om niet alleen met het standpunt over het NUP te komen maar ook een plan van aanpak naar de Tweede Kamer te sturen waarmee het de in de gateway review geconstateerde problemen wegneemt.

Wij zullen – gebruikmakend van de bevindingen van de gateway review en van de uitkomsten van eigen onderzoek naar het gebruik van ICT-producten van de overheid een advies uitbrengen over het standpunt en het eventuele plan van aanpak.

7. Europese vermindering van lasten voor burgers, professionals en medeoverheden

Wij vinden het belangrijk dat het ministerie van BZK zich sterk maakt voor een Europese aanpak van administratieve lasten voor burgers, professionals en medeoverheden. Wij juichen de totstandkoming van de «Quickscan administratieve lasten uit Europa voor burgers en professionals» toe. Dit onderzoek biedt handvatten om knelpunten en mogelijke reducties verder te concretiseren en onderstreept de noodzaak om bij het onderhandelen over voorgenomen Europese wet- en regelgeving scherp te zijn op de effecten hiervan voor burgers, instellingen, professionals en medeoverheden. Ook heeft het ministerie van BZK geïrwesteerd in de oprichting van netwerken, zoals European Public Administrations Network (EUPAN) – Learning Team Administrative Burdens for citizens of de High Level Network on Governance (HLNG). Deze investering vereist instandhouding van de Nederlandse infrastructuur.

Wij adviseren te waarborgen dat de Nederlandse kennis binnen het Europese speelveld gedeeld kan blijven worden.

Conclusie

Wij zijn verheugd dat bij de beperking van administratieve lasten voor burgers in de periode 2005–2011 een daling met 25% wordt gerealiseerd. Het is van belang om de huidige werkwijze de komende jaren voort te zetten en een nieuwe ambitie vast te stellen over een merkbare daling van administratieve lasten voor burgers. Wij stellen vast dat er op lokaal en Europees niveau waardevolle ontwikkelingen zijn voor de vermindering van de regeldruk.

Wij adviseren in de naaste toekomst bij de beperking van de administratieve lasten voor professionals en de interbestuurlijke lasten de koers te verleggen en het tempo te verhogen. Het is noodzakelijk om hiervoor een ambitieuze concreet meetbare reductiedoelstelling vast te stellen. Wij adviseren de basisregistraties versneld te lanceren en te bewerkstelligen dat overheidsorganisaties geen gegevens aan burgers en bedrijven vragen die reeds zijn opgenomen in de basisregistraties. Wij adviseren kortom te waarborgen dat de investering in kennis, werkwijze en ervaring met het beteugelen regeldruk leidt tot een structurele lage regeldruk voor alle doelgroepen.

De Collegevoorzitter,
S. R. A. van Eijck